

Breptavost

-

tumultus sermonis

Vymezení

- Breptavost (cluttering) – porucha plynulosti, charakteristická zvýšenou anebo nepravidelnou rychlostí mluvy, nadměrnou neplynulostí a často dalšími symptomy – jazykovými a fonologickými nepřesnostmi a deficitem pozornosti

(ASHA, 1999, sec. cit. Neubauer, 2018)

BREPTAVOST – TUMULTUS SERMONIS

- NKS, kterou si daná osoba neuvědomuje
 - narušena je:
 - **percepce**
 - **artikulace**
 - **formování výpovědi**
-
- **(Tarkowski, 2003)**

Vymezení

- narušení myšlenkových procesů programujících řeč na bázi dědičných predispozic
- breptavost je projevem **centrálních poruch řeči** (central language disbalance)
- působí na všechny komunikační cesty – čtení, psaní, rytmus, hudebnost a chování
- globální porucha vztahující se ke všem prvkům výpovědi

Etiologie

- dědičnost
- organický podklad – přítomnost poruchy zpětnovazební regulace ve striopallidární oblasti bazálních ganglií ; odlišná funkčnost extrapyramidových center
- možné propojení s LMD
- osoby s TS mají až v 50 % pozitivní nález na EEG, častěji se objevuje motorický neklid, někdy rysy dyslexie/dysgrafie, poruchy jemné motoriky a artikulace
- polyfaktoriální příčiny

Symptomatologie

- zasažený mluvní projev i celkové chování
- obtíže na motorické řečové + jazykové + kognitivní úrovni
- nadměrná rychlost a nepravidelnost mluvy
- výrazné kolísání rychlosti a tempa x úseky mluvy bez obtíží
- *výše uvedené obtíže jsou zjevné v jedné či více následujících oblastech:*
- vysoký počet projevů dysfluencí v mluvě, které nemají stejný charakter jako u osob s koktavostí
- časté přerušování plynulosti mluvy a užití prozodie a větných vazeb, které jsou v souladu se syntaktickými a sémantickými pravidly
- obtíže v intaktní artikulaci, zejm. dlouhých slov se souhláskovými shluky (St. Louis a kol., 2006, sec. cit. Neubauer, 2018)

Obr. 9

Hierarchie příznaků breptavosti

Příznaky breptavosti první úrovně (týkající se obsahu výpovědi)

dezorganizace myšlení
bezobrazná řeč

neuvědomování si problému
slabé chápání výpovědi

Příznaky breptavosti druhé úrovně (týkající se formy výpovědi)

nesprávné věty

chudá skladba

Příznaky breptavosti třetí úrovně (týkající se substance výpovědi)

rychlé tempo řeči
opakování hlásek, slabik, slov a vět
ambokofazie
chybná artikulace

nepravidelné tempo řeči
revize
prodlužování hlásek
monotónní řeč

Symptomatologie

- příznaky první úrovně
- **deformace obsahu výpovědi**
- dezorganizace myšlení, bezobsažná řeč,
- slabé chápání výpovědi
- vynechávání podstatných informací
- absence sémantické soudržnosti
- vybočení od tématu
- ztráta dějové linie
- **neuvědomování si problému**

Příznaky druhé úrovně

- **deformace formy výpovědi**
- nesprávná segmentace textu
- konstruování nadměrně dlouhých vět
- dysgramatismus
- přeřeknutí, floskule

Příznaky třetí úrovně

- **deformace substance výpovědi**
- nenáležitě vytváření přestávek
- chybné využívání přízvuku
- zrychlené či arytmičné tempo řeči
- interverbální akcelerace – zrychlení mezi slovy
- intraverbální akcelerace – zrychlení uprostřed jednoho slova
- revize
- embolofrázie
- opakování části výpovědi
- monotónní výpověď

Obtíže v dalších oblastech

- překotné a nerovnoměrné tempo projevu se může promítnout v koordinaci respirace a fonace – nepravidelnosti v dechovém rytmu
- výskyt vdechů s inspiračními šelesty
- tendence k užívání zastřené a nedostatečně rezonujícího hlasu
- přítomnost motorického neklidu
- mohou se vyskytnout specifické jevy v oblasti chování (extrovertnost, unáhlenost, neschopnost naslouchat druhému) (Neubauer, 2018)

Komplexní diagnostika

- provádí tým odborníků
- foniatr, psycholog, logoped, neurolog
- důležitá vyšetření
- EEG – elektroencefalografické
- EMG – elektromyografické

- EEG – organický podklad breptavosti
- EMG – odlišení od koktavosti – spasmy

Klíčová kritéria při diagnostice

- **Lingvistické kritérium:**
- sémantické, lexikální a stylistické odchylky
- gramatické, syntaktické a morfologické odchylky
- odchylky artikulace, tempa a plynulosti

(Tarkowski, 2015, sec. cit. Neubauer, 2018)

Klíčová kritéria při diagnostice

- **Psychologické kritérium:**
- Břeptavost se vyskytuje u osob s intaktními inteligenčními schopnostmi
- Tyto osoby se potýkají s deficitem pozornosti, sníženou sebekontrolou výpovědi a dezorganizací procesu myšlení
- (Tarkowski, 2015, sec. cit. Neubauer, 2018)

Klíčová kritéria při diagnostice

- Vývojové kritérium:
- Diagnostika by měla být realizována u osob starších šesti let – završení vývoje jazyka v jeho základní podobě
- (Ize odlišit OVŘ od překotné řeči)

- (Tarkowski, 2015, sec. cit. Neubauer, 2018)

Diagnostika

- pátrání po příčinách
- sledování okolností
- analýza symptomů v řeči a v postoji ke komunikaci
- analýza koverbálního chování

- vyhodnocení úrovně mentálního vývoje
- zhodnocení jazykových schopností
- vymezení korelace mezi mentálním a řečovým vývojem
- stanovení případné disproporce mezi inteligencí a lingvistickou schopností

Možné postupy

- rozhovor, hlasité čtení
- psaní
- reprodukce vět
- zpěv a recitace
- vyšetření motoriky a muzikálních schopností
- testy inteligence
- testy jazykového vývoje, jazykových schopností

Diferenciální diagnostika

- Mentální postižení
- Schizofrenie
- Afázie
- Balbuties

- **Koktavost – narušení dynamiky řeči**
- **Breptavost – narušení tempa řeči**

Terapie breptavosti

- **Tradiční a inovativní postupy (Tarkowski, 2003)**
- **Tradiční postupy:**
- Stabilizace správného tempa řeči
- Odstraňování obtíží při čtení
- Rozvíjení hudebních schopností
- Rozvíjení vyjadřovací zručnosti
- Posilování koncentrace pozornosti

Terapie breptavosti

- **Inovativní postupy terapie:**

Chápání osobnosti klienta – uvědomění si obtíží
– věková kategorie

- Motivace klienta – rozhodnutí pro terapii
- Organizace slovní výpovědi – hloubková i povrchová struktura
 - Kritické myšlení, rétorika, slovní dorozumívání
- Stabilizace

Terapie breptavosti - všeobecně

- Plán každodenního terapeutického zadání
- Spolupráce logopeda s klientem a jeho blízkými osobami

Zdroje

- Neubauer, K. Breptavost (tumultus sermonis). In Neubauer, K. a kol. (2018). *Kompendium klinické logopedie*. Praha: Portál.
- Tarkowski, Z. Diagnostika breptavosti. In Lechta, V. a kol. (2003). *Diagnostika narušené komunikační schopnosti*. Praha: Portál.
- Tarkowski, Z. Terapie breptavosti. In Lechta, V. a kol. (2003). *Terapie narušené komunikační schopnosti*. Praha: Portál.